



- математичні аналогії;
- біологічні аналогії.

Сукупність методів прогнозування (зараз їх нараховується більше сотні) дозволяють з великою ймовірністю передбачити розвиток підприємства на перспективу до 5-7 років. Прогнози на більший період менш точні, оскільки з часом відбуваються зміни в економічних системах, які важко передбачити, проте вони різко міняють вектор розвитку.

Розробка прогнозу вимагає верифікації та реалізації на практиці. Потрібно прогноз перевести на мову цифр, визначити окремі економічні показники з розбивкою за роками та організувати збір даних про фактичне їх виконання. На основі зібраної фактичної інформації з різних опублікованих і неопублікованих джерел проводять аналіз тенденцій розвитку, а його результати використовують для превентивних заходів з ліквідації негативного впливу фону на діяльність підприємства.

Такі види робіт здійснює спеціально сконструйована система обліку й аналізу з перевірки виконаного прогнозу розвитку підприємства, яка посідає цю роль із центральних місць в контролінгу. Без служби контролінга стратегічне планування позбавляється сенсу і перетворюється на фантазування. Економічна ефективність стратегічного планування й обліку полягає в тому, що прибуток від систематичного впровадження прогнозів у практику роботи підприємств приблизно у 50 разів перевищує витрати на процес прогнозування.

Стратегічний облік, як складова контролінгу, використовує нетрадиційні методи збору фактичних даних, що ґрунтуються на математичних, економетричних, статистичних, евристичних, соціологічних, інженерних та інших розрахунках, хоча й може залучати до розрахунків вибіркові дані фінансового й управлінського обліку трансформуючи їх в актуальну похідну інформацію з візуалізацією для менеджерів вищого рангу.

Стратегічний облік не вимагає такого дріб'язкового фіксування фактів, як це прийнято у фінансовому, і обробляє дані таким чином, щоб можна уявити не окремі деталі та ще й у грошовому вимірі, а загальну картину економічної діяльності підприємства та шляхи досягнення стратегічного вибору. Такий облік становить собою велику цінність для бізнесу даючи інформацію менеджменту про конкурентів, кон'юнктуру ринку, можливості, загрози, сильні та слабкі місця у роботі персоналу і допомагаючи прокладати курс підприємству, подібно лоцману на кораблі, у звивистому і повному небезпек буремному шляху в майбутнє.

**Абдуллаева М. Н.**

кандидат економічних наук, доцент

Ташкентський інститут інженерів залізничного транспорту

г. Ташкент, Республіка Узбекистан

## **БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА**

Особенностью современного этапа развития экономики является высокая динамичность бизнеса, которая проявляется в быстро изменяющейся внешней среде, расширенной предложением продукции, работ, услуг, передовой технологии, ликвидации границ между отраслями и сегментами рынка, нарастающей глобальной конкуренции и др. Предприятия должны использовать свои конкурентные преимущества на основе использования как внешней, так и внутренней информации. Успешно адаптироваться к условиям рынка возможно при использовании рыночных стратегий и особых методов управления бизнесом.

В настоящее время в Республике Узбекистан реализуются широкомасштабные инвестиционные проекты, направленные на дальнейшее развитие экономики, социальной



сферы, инфраструктуры, транспортно-коммуникационных сетей, за счет чего создаются новые рабочие места и, соответственно, увеличиваются доходы населения. Реализация дальновидной стратегии развития позволила нашей стране в числе немногих государств в мире обеспечить высокие темпы роста ВВП, промышленного производства.

Обратимся к основным макроэкономическим показателям страны за последние годы. В 2018 году ВВП Узбекистана в текущих ценах вырос на 5,1% в реальном выражении до 407,515 трлн сумов (1 доллар США - 8,351 тыс. сумов), сообщил госкомитет по статистике страны. Валовая добавленная стоимость, создаваемая всеми отраслями экономики, составила 88,8% от общего объема ВВП и выросла на 5,1%. Наибольший вклад в прирост ВВП внесла промышленность, которая выросла на 10,6% за счет роста добавленной стоимости горнодобывающей промышленности и разработки карьеров – на 28,2%, обрабатывающей промышленности – на 6,4%, других отраслей промышленности – на 4,7%. [1].

В целях достижения макроэкономической стабильности в 2019 году разработан Проект «Концепции комплексного социально-экономического развития Республики Узбекистан до 2030 года» ID-8839. Согласно этому проекту Узбекистан намерен к 2030 году добиться роста ВВП в 2,1 раза, ВВП на душу населения — в 3 раза, повышения продолжительности жизни до 78–80 лет и полного обеспечения населения жильем. Проект данного постановления разработан Министерством экономики и промышленности в соответствии с Указами Президента Республики Узбекистан, а также поручением Администрации Президента. Для достижения целевых показателей определенных Концепцией были разработаны «Дорожные карты» на среднесрочный (2022-2026 гг.) и долгосрочный (2027-2030 гг.) периоды [2].

В Концепции социально-экономического развития Республики Узбекистан до 2030 года предусматривается обеспечение макроэкономической стабильности и устойчивости экономического роста, повышение конкурентоспособности, инвестиционного и экспортного потенциала отраслей экономики, создание благоприятных условий для развития и защиты предпринимательства, снижение уровня напряженности на рынке труда, рост доходов населения и сокращение малообеспеченности.

В результате реализации приоритетных направлений Концепции прогнозируется рост темпов экономического роста - 6,4% годовых, капитальных вложений - 9,9%, экспорта - 9,6%, основным новым драйвером экономического роста станет промышленное производство за счет развития среднетехнологичных отраслей и роста производства промышленных товаров в 2,3 раза (увеличение доли в ВВП с 26,3% в 2018 году до 33,3% к 2030 году), в секторе строительства и услуг в 2,1 раза и в 1,8 раза в сельском хозяйстве[3].

Как известно, бухгалтерский учет занимает один из основных мест в управлении деятельностью предприятий во всех отраслях народного хозяйства. Успешная реализация стратегии в современных условиях невозможна без совершенствования бухгалтерского учета как основы учетно-аналитического обеспечения принятия управленческих решений. Появление новых видов учета, таких как управленческий учет, виртуальный учет, стратегический управленческий учет, позволяет обобщить и детализировать информацию о фактах хозяйственной жизни, имевших место не только в прошедших отчетных периодах, но и в предстоящих.

Многие функции бухгалтерского учета присутствуют как в финансовом, так и в управленческом учете. В условиях обострения конкуренции возникает необходимость ведения управленческого учета. Это связано с тем, что менеджер должен не только оценить, как управленческое решение повлияет на финансовое состояние предприятия в целом и соответствует ли это решение стратегии предприятия, но и какое влияние оказывают результаты деятельности отдельных единиц бизнеса (центров ответственности) на процесс реализации стратегии. Центры ответственности являются объектами управленческого учета.



При этом анализ затрат рассматривается как процесс оценки финансового влияния альтернативных управленческих решений на внутреннюю эффективность организации. Необходимо использовать накопленный опыт в планировании, анализе и контроле затратами в относительно стабильной среде бизнеса для достижения целей и реализации стратегий организации в условиях быстро и непредсказуемо изменяющейся среды.

Необходимо отметить, что под стратегическим управлением затратами понимается аналитическая система для соотнесения значимой бухгалтерской информации со стратегией фирмы. Данные о затратах используются для разработки стратегии, направленной на создание и реализацию устойчивого конкурентного преимущества. А современный бухгалтерский учет выступает как информационная система, обслуживающая процесс принятия управленческих решений.

Бухгалтерский учет обеспечивает количественной информацией процесс принятия и реализации управленческих решений. Информационная связь между финансовым и управленческим учетом никакими законодательными нормами и стандартами не регламентируется. Тем не менее, информация управленческого учета должна быть согласована и сопоставима с информацией финансового учета. Для обеспечения такой сопоставимости следует внимательно отнестись к процессу разработки учетной политики предприятия, которая должна формироваться совместными усилиями главного бухгалтера и финансового директора. В противном случае сбором и обработкой учетной информации, используемой для принятия управленческих решений, придется заниматься специальной учетной службе, что в условиях обострения ценовой конкуренции не будет способствовать уменьшению или оптимизации затрат [4].

Для достижения поставленной цели стратегический управленческий учет должен решать такие задачи, как: обеспечение унифицированного и формализованного потока информации, позволяющего менеджменту организации через определенный набор конечных синтезированных показателей владеть реальной ситуацией для управления организацией; создание возможностей для получения и группировки информации путем разработки форм внутренней отчетности подразделений организации, задействованных в реализации основных процессов в организации; вовлечение всех структурных подразделений организации в процесс формирования информации с целью интеграции данных, получаемых из частных показателей подразделений и служб. Важна организация обратной связи с подразделениями, что позволит организовывать центробежные информационные потоки [5].

Таким образом, стратегический управленческий учет призван формировать, обобщать, анализировать информацию, передавать ее для использования в процессе стратегического управления. На основе полученных данных дается оценка текущего конкурентного положения организации и выявляются возможности решения стратегических вопросов деятельности организации.

В современных условиях предприятию для эффективной производственно-хозяйственной деятельности необходимо иметь общую систему учета, имеющую стратегическую ориентацию. Учетная информация, обеспечивающая процесс стратегического управления организацией, используется на трех этапах: стратегическое планирование, стратегическая организация, стратегический контроль. На этапе стратегического планирования осуществляется финансовый анализ по данным бухгалтерской отчетности. Стратегическая организация в процессе управления состоит из распространения информации о выбранной стратегии на основе бухгалтерских отчетов, в форме, понятной для всех внутренних пользователей, и разработки и осуществлении тактических шагов для реализации стратегии с использованием финансового анализа на основе прогнозной бухгалтерской отчетности. На этапе стратегического контроля используются сметы расходов и стратегические бюджеты. В этом случае учетная информация будет содействовать процессу разработки и реализации деловой стратегии



організації, а інструменти бухгалтерського учета будуть вписані в процес стратегічного управління. Перехід від управлінського аналізу затрат до стратегічному управлінню затратами являється основною задачею на майбутнє. Успех цього переходу буде сприяти зростанню значення управлінського учета. Оцінка ж системи учета буде відбуватися за її впливом на реалізацію розробленої стратегії.

В процесі стратегічного планування визначаються стратегії організації шляхом встановлення її місії та цілей, аналізу стратегічних позицій, дослідження факторів зовнішньої та внутрішньої середовища, які можуть призвести до досягнення, утримання, розвитку та капіталізації конкурентних переваг. На цій стадії бухгалтерська інформація є основою для фінансового аналізу, який, з однієї сторони, надає дані про фінансовий складовий стратегічного потенціалу, а, з іншої, дозволяє оцінити стратегічні альтернативи. Стратегії, які не є фінансово обґрунтованими або які не призведуть до фінансової віддачі, не можуть вважатися успішними.

Таким чином, керівництву підприємства в сучасних умовах слід змінити традиційний підхід до системи учета, зробити її інструментом стратегічного управління. При цьому слід зазначити, що:

1. Учет не є самоцілью, а служить засобом для досягнення успіху в бізнесі. Ефективність систем учета слід оцінювати в світлі їх впливу на успішність діяльності підприємства.

2. Конкретні бухгалтерські методи та способи повинні розглядатися з точки зору їх впливу на досягнення цілей організації.

3. Загальна система учета повинна відповідати стратегії підприємства. Лише в цьому випадку вона зможе принести організації максимальну користь та забезпечити успіх у конкурентній боротьбі.

#### Список використаної літератури:

1. <https://www.vestifinance.ru/articles/113545>
2. <https://regulation.gov.uz/ru/document/8839>
3. <https://review.uz/ru/news/economy>
4. Апчёрч А. Управлінський учет: принципи та практика / Пер. з англ.; під ред. В. Соколова, І. А. Смирнов. — М.: Фінанси та статистика, 2002. — 952 с.
5. Валебнікова Н.В., Васильєвич І. П. Сучасні тенденції управлінського учета // Бухгалтерський учет. — 2000. — №18.
6. Івашкевич В.Б. Бухгалтерський управлінський учет: учеб. для вузів. — М.: Економіст, 2004. — 618 с.

**Бречко О.В.**

кандидат економічних наук, доцент  
Тернопільський національний економічний університет  
м. Тернопіль, Україна

### **АЛЬТЕРНАТИВНІ ФІНАНСИ В СИСТЕМІ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Подальший розвиток сучасного суспільства відбуватиметься в умовах переходу від постіндустріалізації до індустріальної цифровізації. І чим більше зростатиме масштаб цифрової економіки, тим актуальнішим буде питання розвитку альтернативних фінансових систем без яких неможливий прогрес цифровізації.

Альтернативні фінансові системи побудовані на інноваціях та сучасних технологічних рішеннях, які є запорукою ефективного функціонування фінансового ринку та переходу до